

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/174/2018
Identifikačné číslo spisu: 8113202532
Dátum vydania rozhodnutia: 30.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8113202532.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu F. A., bývajúceho v X., zastúpeného JUDr. Michalom Fecil'akom, advokátom so sídlom v Prešove, Jesenná č. 8, proti žalovanému Prešovskému samosprávnemu kraju, so sídlom v Prešove, Námestie mieru č. 2, zastúpenému Správou a údržbou ciest Prešovského samosprávneho kraja, so sídlom v Prešove, Jesenná č. 14, Prešov, o zaplatenie 8 543,60 Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 14 C 21/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 22. februára 2018 sp. zn. 13 Co 8/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 22. februára 2018 sp. zn. 13 Co 8/2017 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 20. októbra 2016 č. k. 14 C 21/2013-364 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 8 543,60 Eur s 8,75 %-tným ročným úrokom z omeškania od 28. januára 2013 do zaplatenia z titulu bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľnosti v období od 29. januára 2011 do 28. januára 2013. Žalovanému priznal náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %. Žalobca vo svojom podaní poukázal na to, že je výlučným vlastníkom pozemku zapísaného na LV č. XXXX, kat. úz. K., parc. KN-E č. 258/207 - trvalý trávny porast o výmere 389 m², ktorý nadobudol do vlastníctva na základe notárskej zápisnice (kúpnej zmluvy) uzatvorenej dňa 29. septembra 2005, vklad vlastníckeho práva povolený dňa 24. októbra 2005 pod č. V, pričom uviedol, že na tomto pozemku sa nachádza cesta III. triedy vo vlastníctve žalovaného. Žalobca listom zo dňa 28. júna 2010 vyzval žalovaného o náhradu za užívanie nehnuteľnosti a žiadal ho o nájomné za roky 2008 a 2009, pričom žalovaný mu listom zo dňa 25. augusta 2010 oznámil, že dňa 1. júla 2009 nadobudol účinnosť zákon č. 66/2009 Z.z. a podľa § 4 ods. 1 vzniklo k pozemku pod stavbou v prospech vlastníka stavby vecné bremeno, pokiaľ stavba bola postavená podľa platných právnych predpisov. Podľa žalobcu sa však jednalo o neoprávnenú stavbu postavenú na pozemku jeho právneho predchodcu bez udeleného súhlasu. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že pozemná komunikácia, ktorá z časti leží aj na pozemku vo vlastníctve žalobcu je stavbou povolenou, keďže bola realizovaná na základe platného rozhodnutia o umiestení stavby, ako aj

stavebného povolenia, teda na základe predpisov účinných ku dňu vydania týchto rozhodnutí. Pre posúdenie vzniku zákonného vecného bremena nepovažoval súd prvej inštancie za právne významné, či je stavba oprávnená alebo neoprávnená a za podstatnú považoval len skutočnosť, že stavba bola povolená v súlade so zákonom č. 50/1976 Zb. (Stavebný zákon). Od účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z. teda od 1. júla 2009 preto žalovaný neužíval parcelu žalobcu pod komunikáciou bez právneho dôvodu, ale v dôsledku zákonného vecného bremena. Z uvedeného dôvodu podľa súdu prvej inštancie od 1. júla 2009 nedochádza na strane žalovaného k bezdôvodnému obohateniu na úkor žalobcu. Za situácie, že žalobca si uplatnil nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 29. januára 2011 do 28. januára 2013 a na takto kvalifikovanom nároku zotrval v priebehu celého konania, považoval súd prvej inštancie nárok žalobcu za nedôvodný, preto ho v celom rozsahu zamietol. Súd prvej inštancie považoval nárok žalobcu za nedôvodný aj v prípade jeho posúdenia ako náhrady za zriadenie vecného bremena. Mal za to, že takáto náhrada má jednorazový charakter, čo nevyklučuje použitie inštitútu premlčania, ktorú námietku žalovaný vzniesol v priebehu konania. Keďže žalobca podal žalobu na súd až 28. januára 2013 a vecné bremeno zo zákona vzniklo dňom 1. júla 2009, uplynula tak všeobecná trojročná premlčacia doba v súlade s ustanovením § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka a nárok z dôvodu jeho premlčania by nebolo možné priznať. Súd prvej inštancie preto rozhodol, tak ako je vyššie uvedené.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 22. februára 2018 sp. zn. 13 Co 8/2017 rozsudok Okresného súdu Prešov z 20. októbra 2016 č. k. 14 C 21/2013-364, ktorým súd prvej inštancie žalobu zamietol, potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Súd prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu dôsledne preskúmal, či žalobcom žalovaný nárok z titulu bezdôvodného obohatenia v zmysle ustanovenia § 451 Občianskeho zákonníka je dôvodný, teda či parcela vo vlastníctve žalobcu je užívaná žalovaným bez právneho dôvodu. Mal za to, že na právnej kvalifikácii nároku z titulu bezdôvodného obohatenia zotrval žalobca v priebehu celého konania pred súdom prvej inštancie, ako aj v odvolacom konaní, čo nepochybne vyplýva z obsahu jeho odvolania a následných vyjadrení. Preto správne súd prvej inštancie posúdil, či pre priznanie bezdôvodného obohatenia boli splnené zákonné predpoklady, teda neexistencia právneho dôvodu užívania vlastníctva žalobcu žalovaným. Uviedol, že vzhľadom na zákonnú úpravu týkajúcu sa niektorých opatrení pri majetkoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky zákonom č. 66/2009 Z.z. správne súd prvej inštancie riešil ako otázku predbežnú, či v danom prípade ide o stavbu povolenú a či sa na ňu bude vzťahovať režim zakotvený v ustanovení § 4 ods. 1 uvedeného zákona, teda vznik vecného bremena zo zákona, čo by vylučovalo užívanie vlastníctva žalobcu bez právneho dôvodu. Závery súdu prvej inštancie, že existuje právny dôvod užívania nehnuteľnosti žalovaným, považoval odvolací súd za správny, preto aj zamietnutie žaloby pre absenciu základného predpokladu priznania bezdôvodného obohatenia je súladné so zákonom. Odvolací súd prisvedčil žalobcovi, že časť komunikácie postavenej na parcele žalobcu je stavbou neoprávnenou, čo však nevyklučuje, že takáto stavba bola povolená administratívnym rozhodnutím v správnom konaní. Usporiadanie pomerov medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby do konečného vyriešenia podlieha režimu ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z., čo vylučuje aplikáciu ustanovenia § 451 Občianskeho zákonníka. Žalobca žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia dôvodil stavbou neoprávnenou. Vo vzťahu k odvolacej námietke žalobcu týkajúcej sa nespĺnenia zákonných podmienok pre vydanie územného, resp. stavebného povolenia na realizáciu stavby, odvolací súd uviedol, že v jeho právomoci nie je preskúmať správnosť stavebného rozhodnutia v rámci občianskoprávneho konania, keďže by to bolo zásahom do rozhodovacej právomoci orgánov verejnej moci vykonávanej formou štátnej správy alebo územnej samosprávy. Za nedôvodnú považoval odvolací súd aj námietku žalobcu, že parcela v jeho vlastníctve nie je uvedená v územnom rozhodnutí, dôsledkom čoho je skutočnosť, že stavba je postavená na inom mieste, než na aké bolo stavebné, resp. územné rozhodnutie vydané. Za nesporné považoval odvolací súd aj to, že stavbou je pozemná komunikácia III/068015 predtým označená ako mestská komunikácia K2, na ktorú bolo vydané územné rozhodnutie bývalým MsNV v Prešove pod číslom Výst. 5833/75-Se dňa 10. júla 1975 a stavebné povolenie číslo Výst. 6703/76-Ve dňa 26. mája 1977. Nie je možné spochybniť, že povolená stavba bola stavbou veľkého rozsahu, logickým dôsledkom čoho môžu byť realizačné odchýlky premietnuté do porealizačného zamerania.

Dané nepresnosti nepovažoval odvolací súd za tak závažné, že by stavbu robili nepovolenou. Následne pre potvrdenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie nebolo dôvodné zo strany odvolacieho súdu vyjadrovať sa k možnosti premlčania pri právnej kvalifikácii nároku z titulu náhrady za zriadenie vecného bremena zákonom č. 66/2009 Z.z., keďže takto kvalifikovaného nároku sa žalobca nedomáhal.

3. Žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). Žalobca dôvodil, že odvolací súd postupoval v rozpore so zákonom, pokiaľ žalobu zamietol z dôvodu, že pozemok je zaťažený vecným bremenom a žalovaný neužíva pozemok žalobcu bez právneho dôvodu a neaplikoval na predmetný vzťah ustanovenie § 451 Obč. zákonníka o bezdôvodnom obohatení. Ďalej žalobca k veci uviedol, že ak mal odvolací súd za to, že sporný pozemok je zaťažený zákonným vecným bremenom, mal žalobcovi priznať náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva nie titulom bezdôvodného obohatenia, ale z titulu náhrady za obmedzenie zákonným vecným bremenom, s poukazom na § 216 ods. 2 CSP, podľa ktorého platí, že súd môže prekročiť žalobný návrh a prisúdiť viac, než čoho sa strany domáhajú iba vtedy, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu. V zmysle vyššie uvedeného neobstojí preto námietka odvolacieho súdu, že žalobca počas celého konania zotrval na právnej kvalifikácii nároku. Je podľa neho nesporné, že je vecou úvahy súdu, na základe akého právneho dôvodu posúdi vzťah medzi účastníkmi konania a prizná alebo neprizná žalobcovi žiadanú finančnú náhradu. Nesprávne teda odvolací súd dospel k právnenému záveru, že je viazaný právnou kvalifikáciou uplatneného nároku žalobcom, čím sa odklonil od právnych záverov vyslovených v rozhodnutiach z 1. novembra 2008 sp. zn. 3 Cdo 226/2005 a z 29. júna 2010, sp. zn. 1 Cdo 70/2010. Odvolací súd dospel zároveň k nesprávnenému právnenému záveru v tom, že ak bola stavba pozemnej komunikácie postavená a j n a pozemku, n a ktorom s a v zmysle vydaného územného rozhodnutia a stavebného povolenia uskutočniť nemala bez súhlasu vlastníka stavby to zároveň nevylučuje skutočnosť, že takáto stavba bola povolená administratívnym rozhodnutím v správnom konaní a teda sa týka aj pozemku, ktorý nebol predmetom administratívneho konania a zároveň aj jeho vlastníka, ktorý však taktiež nebol účastníkom tohto administratívneho konania, čím sa odklonil od právnych záverov vyslovených v rozsudku z 23. apríla 2014 sp. zn. 6 MCdo 44/2012. Následne odvolací súd dospel k nesprávnenému právnenému záveru aj v tom, že aj keď bolo v konaní preukázané, že pozemok žalobcu nebol predmetom správnych konaní a právny predchodca žalobcu nebol takisto účastníkom týchto konaní, mal odvolací súd za to, že pozemná komunikácia bola povolená v súlade s platnými právnymi predpismi, čím sa odvolací súd odklonil od právnych záverov vyslovených v rozsudku dovolacieho súdu z 25. marca 2003 sp. zn. 1 Co 3/03. V zmysle vyššie uvedeného navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu vyjadril a navrhol dovolanie odmietnuť, resp. ako nedôvodné zamietnuť. Podľa názoru žalovaného žiadne žalobcom predkladané rozhodnutia nepodávajú dôkaz o vyriešení právnej otázky nastolenej v tomto konaní, teda o tom, že stavbu - cestu, pokiaľ disponuje všetkými právoplatnými správnymi rozhodnutiami, je možné považovať za nepovolenú. Podľa žalovaného nebol dovolateľom náležitým spôsobom označený dovolací dôvod a rozhodnutie krajského súdu považuje teda za vecne správne.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné a rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 203/2016 a 6 Cdo 113/2017).

12. Ak nemá dovolanie, prípustnosť ktorého strana sporu vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k znemožneniu meritórného dovolacieho prieskumu a odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 206/2017, 1 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 89/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 186/2016).

13. V danom prípade žalobca vyvodzuje prípustnosť jeho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu.

14. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže

ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

15. Právnu úpravou dovolania v CSP sa sleduje náprava nesprávností v individuálnom spore dovolateľa, ale tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa takto sleduje zámer minimalizovať nežiaduce odklony rozhodnutí odvolacích súdov o d rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu. Účelom § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dosiahnuť vyriešenie dosiaľ ešte nevyriešenej právnej otázky a prispieť k vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe. Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c/ CSP má za cieľ dosiahnutie jednoty v rozhodovaní dovolacích senátov.

16. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP má tiež osobitný význam korelačný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Najvyšší súd už v niektorých rozhodnutiach uviedol, že „ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali“ (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017 a tiež 6 Cdo 129/2017).

17. Pre právnú otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnú otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

18. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je právná otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla vytvoriť a ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená.

19. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právná otázka. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a/ konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právná otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. V rozhodnutí sp. zn. 8 Cdo 78/2017 najvyšší súd doslovne uviedol, že v takom prípade je dovolateľ „povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery)“.

20. Žalobca prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

21. Vzhľadom na vyššie uvedené, vychádzajúc z argumentácie a z obsahu dovolacích námietok, možno

vyvodit', že žalobca s poukazom na rozhodnutia dovolacieho súdu z 23. apríla 2014 sp. zn. 6 MCdo 44/2012, z 25. marca 2003 sp. zn. 1 Co 3/03, z 1. novembra 2008 sp. zn. 3 Cdo 226/2005 a z 29. júna 2010 sp. zn. 1 Cdo 70/2010 namieta vo svojom dovolaní odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe. Dovolací súd sa v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP v prvom rade zaoberal posúdením tej právnej otázky, ktorá bola podľa názoru dovolacieho súdu v konaní určujúca (dominantná) pre vyriešenie predmetného sporu a to, či je súd viazaný právnou kvalifikáciou uplatneného nároku žalobcom.

22. Dovolateľ poukázal v zmysle vyššie uvedenej právnej otázky na rozhodnutia dovolacieho súdu z 1. novembra 2008 sp. zn. 3 Cdo 226/2005 a z 29. júna 2010 sp. zn. 1 Cdo 70/2010, v ktorých dovolací súd konštatoval, že v prípadoch uvedených v § 153 ods. 2 O.s.p. je dovolené súdu prekročiť návrhy účastníkov a prisúdiť im viac, než čoho sa domáhajú, iba vtedy, ak sa konanie mohlo začať aj bez návrhu (ide o veci uvedené v ustanovení § 81 ods. 1 O.s.p.), alebo ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnaní vzťahu medzi účastníkmi.

23. Dovolateľ zákonom zodpovedajúcim spôsobom vymedzil vyššie uvedenú prvú právnu otázku týkajúcu sa uvedenia právnej kvalifikácie nároku v žalobe, pri riešení ktorej sa odvolací súd - podľa jeho názoru - odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu; v dovolaní označil rozhodnutia dovolacieho súdu predstavujúce pri rozhodovaní o tejto otázke jeho ustálenú rozhodovaciu prax. Samo toto tvrdenie, že odvolací súd sa riešením určitej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ešte nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP; relevantným je až zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom tvrdenému odklonu skutočne došlo. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu, či je opodstatnená argumentácia dovolateľa o odklone odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

24. Z obsahu odôvodnenia rozhodnutia prvoinštančného súdu i odvolacieho súdu vyplýva, že z hľadiska právneho posúdenia uplatňovaného nároku (majetkové plnenie) vychádzali striktne z formálneho označenia žaloby. Dovolací súd však v tejto súvislosti poznamenáva, že v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 196/2009 z 22. septembra 2010 konštatoval, že „občianske súdne konanie je ovládané zásadou iura novit curia (súd pozná právo), účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia je vecou súdu. Súd skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriaďiť pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodit' plnenie.“ V rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 385/2012 zo 6. februára 2013 dovolací súd dôvodil, že „ak súd rozhoduje o peňažnom plnení, ktoré vychádza zo skutkových tvrdení, ktoré umožňujú posúdiť nárok po právnej stránke aj podľa iných noriem, ako je žalobcom navrhované, je povinnosťou súdu uplatnený nárok takto posúdiť bez ohľadu na to, či v žalobe právny dôvod požadovaného plnenia je alebo nie je uvedený, alebo je uvedený nesprávne“. Napokon v rozhodnutí 4 MCdo 15/2010 z 27. júla 2011 dovolací súd uzavrel, že „nie je porušením zásady viazanosti súdu petitom, ak súd inak právne kvalifikuje skutok, ktorý bol predmetom konania. Právna kvalifikácia je vždy vecou súdu v zmysle zásady iura novit curia, preto právna kvalifikácia ani nie je obligatórnou náležitosťou žaloby.“

25. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

26. Dovolací súd zastáva rovnaký názor, aký je prezentovaný vo vyššie uvedených rozhodnutiach, a to, že strany sporu nie sú povinné uplatnený nárok a ani obranu proti nemu právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia je vecou súdu. Musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Súd tak skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriaďiť pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodit' plnenie. Ak strana uvedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje tvrdený nárok, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd viazaný právnym názorom

strany sporu a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú. Súd teda nie je viazaný právnou kvalifikáciou, ale len skutkovým vymedzením v žalobe a musí si vyriešiť aj prípadnú konkurenciu (súbehu) právnych nárokov a spomedzi viacerých vybrať správnu právnu normu.

27. Žalobca vo svojej žalobe (č. l. 1 - zadná strana spisu) ako rozhodujúce skutočnosti uviedol, že je výlučným vlastníkom pozemku zapísaného na LV č. XXXX, kat. úz. K., parc. KN-E č. 258/207 - trvalý trávny porast o výmere 389 m², ktorý nadobudol do vlastníctva na základe notárskej zápisnice (kúpnej zmluvy) uzatvorenej dňa 29. septembra 2005, vklad vlastníckeho práva povolený dňa 24. októbra 2005 pod č. V., pričom na tomto pozemku na nachádza cesta III. triedy vo vlastníctve žalovaného. Takéto vymedzenie skutkových okolností je dostatočným i pre posúdenie nároku titulom náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva zákonným vecným bremenom. Preto pokiaľ odvolací súd pre potvrdenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie uviedol, že nebolo dôvodné sa z jeho strany vyjadrovať k možnosti premlčania pri právnej kvalifikácii nároku z titulu náhrady za zriadenie vecného bremena zákonom č. 66/2009 Z.z., keďže takto kvalifikovaného nároku sa žalobca nedomáhal, došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

28. Dovolací súd v zmysle vyššie uvedeného nepovažoval za potrebné sa zaoberať odklonom odvolacieho súdu od jeho rozhodnutí, na ktoré poukazoval žalobca vedenými pod sp. zn. 3 Cdo 226/2005 a sp. zn. 1 Cdo 70/2010, pretože najvyšší súd v nich posudzoval právnú otázku toho, kedy je súdu dovolené prekročiť návrhy účastníkov a prisúdiť im viac, než čoho sa domáhajú, avšak pre predmetné konanie bolo podstatné vyriešenie právnej otázky viazanosti súdu právnou kvalifikáciou uplatneného nároku žalobcu, keďže si v konaní uplatňoval nárok na majetkové plnenie. Zároveň sa nezaoberal ani ďalšími namietanými dovolacími otázkami, v riešení ktorých sa mal odvolací súd odkloniť od rozhodnutí dovolacieho súdu, a to konkrétne od rozhodnutí vedených pod sp. zn. 6 MCdo 44/2012 a sp. zn. 1 Co 3/03, keďže ich právne posúdenie nebolo rozhodujúce pre rozhodnutie súdov nižších inštancií.

29. So zreteľom na vyššie uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že prípustnosť a dôvodnosť dovolania žalobcu vyplýva z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a vzhľadom na to zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa ustanovenia § 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP.

30. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie i odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

31. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.